VROUWEN BESCHERM JE NIET DOOR ZE ALS KINDEREN TE BEHANDELEN

De bewering dat geen enkele vrouw vrijwillig kan instemmen met sekswerk is gebaseerd op het idee dat bepaalde categorieën vrouwen, m.n. sekswerkers, niet in staat zijn (de juiste) beslissingen te nemen over hun eigen lichaam en leven. In termen van artikel 8 EVRM: het vermogen tot zelfbeschikking. Dit omvat het recht op persoonlijke en seksuele autonomie (EHRM, *Pretty v UK*, 2002).

RECHT OP ZELFBESCHIKKING EN PERSOONLIJKE EN SEKSUELE AUTONOMIE

Het recht op seksuele zelfbeschikking kan tegenwoordig worden beschouwd als een basisprincipe voor de strafrechtelijke regulering van seksualiteit. Een voorbeeld hiervan is de steeds belangrijkere rol van toestemming bij de strafbaarstelling van verkrachting en andere vormen van seksueel geweld. Het uitsluiten van bepaalde groepen vrouwen – zoals sekswerkers – van het vermogen om toestemming te geven of te weigeren, is een vorm van dehumanisering en sluit hen uit van de bescherming van een fundamenteel mensenrecht.

Vrouwen behandelen als kinderen en hun vermogen tot zelfbeschikking in twijfel trekken, beschermt hen niet tegen geweld of misbruik. Dit is een strategie die bijvoorbeeld ook door de anti-abortus beweging wordt gebruikt om de toegang tot abortus te beperken, zoals door het zaaien van twijfel over de motieven van vrouwen om voor abortus te kiezen.

Ook bestrijd je geweld en uitbuiting niet door het begrip mensenhandel uit te breiden tot alle sekswerk. De vraag is dan: wat bestrijd je eigenlijk? Sekswerk of geweld? In het eerste geval staat het lijnrecht tegenover elke vorm van beleid dat erop gericht is de positie van sekswerkers te verbeteren. In het tweede geval bereik je precies het tegenovergestelde effect.

CRIMINALISEREN VAN SEKSWERK BESCHERMT VROUWEN NIET

Als we één ding weten, is het wel dat het criminaliseren van derde partijen of klanten sekswerkers niet beschermt tegen geweld en misbruik, of ze nu vrijwillig of onder dwang werken. Het ondermijnt juist hun autonomie, veiligheid, gezondheid en rechten en maakt het hen moeilijker om zich tegen geweld te beschermen of aan dwang- of uitbuitingssituaties te ontsnappen. Dat weten we uit ervaring en uit een grote hoeveelheid onderzoek. Criminalisering leidt evenmin tot een afname van sekswerk of het aantal sekswerkers, maar vergroot wel het stigma en verslechtert hun arbeids- en levensomstandigheden. Er is een lange lijst van studies over de negatieve effecten van criminalisering in welke vorm dan ook op de veiligheid, gezondheid en mensenrechten van sekswerkers (zie sheet “waarom is het belangrijk sekswerk te decriminaliseren”).

OOK SEKSWERKERS HEBBEN MENSENRECHTEN

Soms hoor je het argument dat het, in het belang van de bestrijding van mensenhandel en de bescherming van slachtoffers, oké is om de rechten van sekswerkers in het gedrang te brengen. Dit is uiteraard problematisch vanuit moreel en mensenrechtenperspectief – maatregelen nemen waarvan je weet dat ze een reeds gestigmatiseerde en gemarginaliseerde groep in gevaar brengen – maar het is ook onjuist. Sekswerkers hebben ook het recht om beschermd te worden tegen geweld en misbruik, en sekswerkers kunnen ook slachtoffer worden van mensenhandel.

In werkelijkheid gaat het, net als bij andere vormen van mensenhandel, bij de meeste gevallen van mensenhandel in de seksindustrie niet om de aard van het werk, maar om gedwongen arbeidsomstandigheden, zoals bijvoorbeeld blijkt uit onderzoek van de Nationale Rapporteur voor Mensenhandel. In tegenstelling tot het stereotype van het 'onschuldige' slachtoffer dat tegen haar wil tot prostitutie wordt gedwongen, hebben slachtoffers van mensenhandel in veel gevallen bewust gekozen voor sekswerk of wisten ze dat ze sekswerk zouden gaan doen, maar worden ze vervolgens gedwongen te werken onder onvrije en uitbuitende

omstandigheden, waarin ze niet zelf kunnen beslissen of, wanneer en hoe ze willen werken, niet kunnen beschikken over het geld dat ze verdienen en niet kunnen stoppen wanneer ze dat willen.

CRIMINALISEREN VAN SEKSWERK STRAFT VROUWEN VOOR DE ONGELIJKE VERHOUDINGEN IN DE WERELD

Soms worden in de discussie economische omstandigheden of armoede genoemd als een vorm van dwang. Maar mensenhandel gaat over dwang en uitbuiting door derden, niet over de economische omstandigheden waaronder vrouwen besluiten dat sekswerk voor hen de beste keuze is uit de beschikbare opties. Economische omstandigheden bestrijdt je niet met het strafrecht en ook niet door de keuzemogelijkheden van vrouwen te beperken. Daar zijn andere maatregelen voor nodig. Door sekswerk strafbaar te maken , straf je vrouwen in feite voor de ongelijke (gender- en economische) verhoudingen in de wereld.

Netwerk VN-Vrouwenverdrag/SekswerkExpertise
Marjan Wijers, februari 2026